

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntatalousohjelma 2018-2021

Ohjelman esittelykalvot, toukokuu 2017

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Sisältö

1. Kuntatalouden tilannekuva keväällä 2017
2. Kuntien toimintaympäristön muutostekijät
3. Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset
4. Kuntatalouden kehitys 2018-2021
5. Kokonaistaloudellinen kehitys ja eräitä taustaoletuksia

Kuntatalousohjelma 2018-2021

Kuntatalousohjelma 2018–2021

Kevät 2017

Valtiovarainministeriön julkaisu – 19a/2017

- Kuntatalousohjelma valmistellaan valtion ja kuntien neuvottelumenettelyssä
- Kuntatalousohjelma 2018-2021 on laadittu kevään 2017 Julkisen talouden suunnitelman (JTS) yhteydessä.
- Kuntatalousohjelman painopiste on kuntatalouden kehitysnäkymien tarkastelussa.
- Kehitysnäkymissä on otettu huomioon hallituksen kärkihankkeiden ja reformien sekä muiden toimenpiteiden vaikutukset niiltä osin, kun toimenpiteistä on olemassa hallituksen päätökset ja toimenpiteiden vaikutukset ovat tiedossa.
- Ohjelmassa on huomioitu sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset kuntien talouteen muun JTS-valmistelun tavoin.
- Toimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu koko kuntatalouden lisäksi kuntakoryhmittäin sekä rahoitusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta vuoteen 2018 asti.
- Maakuntauudistuksen jälkeisestä kehyskaudesta kunta- ja kuntakoryhmittäiset arviot valmistuvat kesällä 2017, minkä jälkeen ne julkaistaan erillisenä kuntatalousohjelman liitteenä.
- Kuntatalousohjelma verkossa: www.vm.fi/kuntatalousohjelma

Kuntatalouden tilannekuva keväällä 2017

Kuntatalouden tila keväällä 2017 pääosin hyvä, kuntien välillä suuria eroja

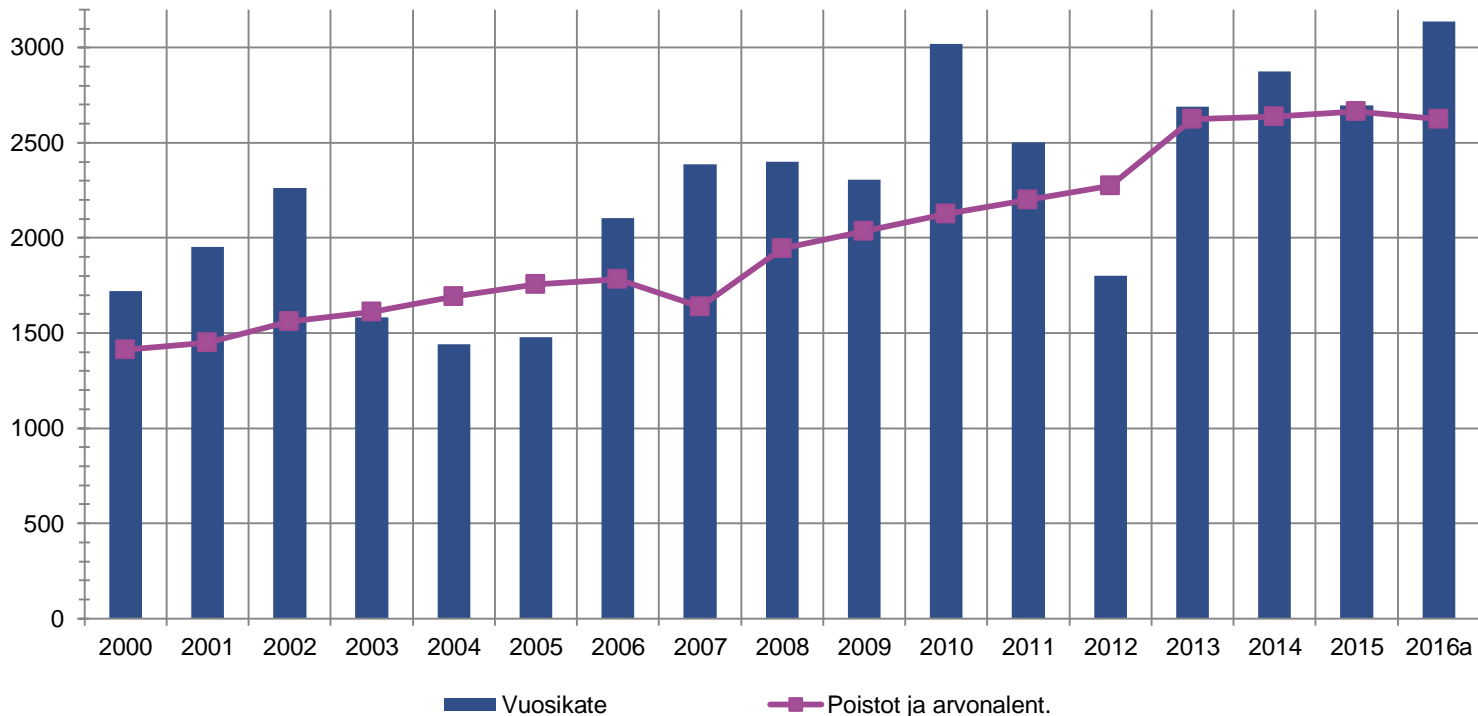
- Koko kuntatalouden kirjanpidollinen tulos parani edellisestä vuodesta huomattavasti päätyen noin 842 milj. euroon.
- Tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli vuonna 2016 noin 3,1 mrd. euroa, mikä kattoi poistoista lähes 120 prosenttia.
- Kuntien vuosikate vahvistui vuonna 2016 yli 500 milj. euroa, mutta kuntayhtymien vuosikate heikkeni noin 50 milj. euroa. Kuntien vuosikatteen vahvistuminen johtui ensisijaisesti toimintamenojen matalasta 0,4 prosentin kasvusta.
- Syksyn 2016 kuntatalousohjelmassa tehtyyn ennusteeseen verrattuna kuntien ja kuntayhtymien yhteen laskettu vuosikate oli ennusteen mukainen.
- Kuntien väliset erot ovat kuitenkin suuret, ja tilinpäätösarvioiden mukaan tilikauden tulos on negatiivinen noin joka kolmannessa kunnassa.
- Kuntien lainakanta nousi noin 16,0 mrd. euroon eli 2 938 euroon/asukas (kasvua noin 0,54 mrd. euroa). Kuntayhtymissä lainakannan kasvu oli hitaampaa. Yhteensä kuntien ja kuntayhtymien sisäisistä eristä puhdistettu lainakanta nousi 18,0 mrd. euroon. Lainakanta kasvoi yhä 3,6 prosenttia, mutta velan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen ei noussut.
- Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn arvioidaan tulevan kuluvana vuonna 2-4 kuntaa konsernitilinpäätösten perusteella. Arvio perustuu kuntien vuoden 2015 tilinpäätöksiin ja vuoden 2016 tilinpäätösarvioihin.

Vuosikate vahvistui vuonna 2016

Kuntien vuosikate vahvistui vuonna 2016 yli 500 milj. euroa

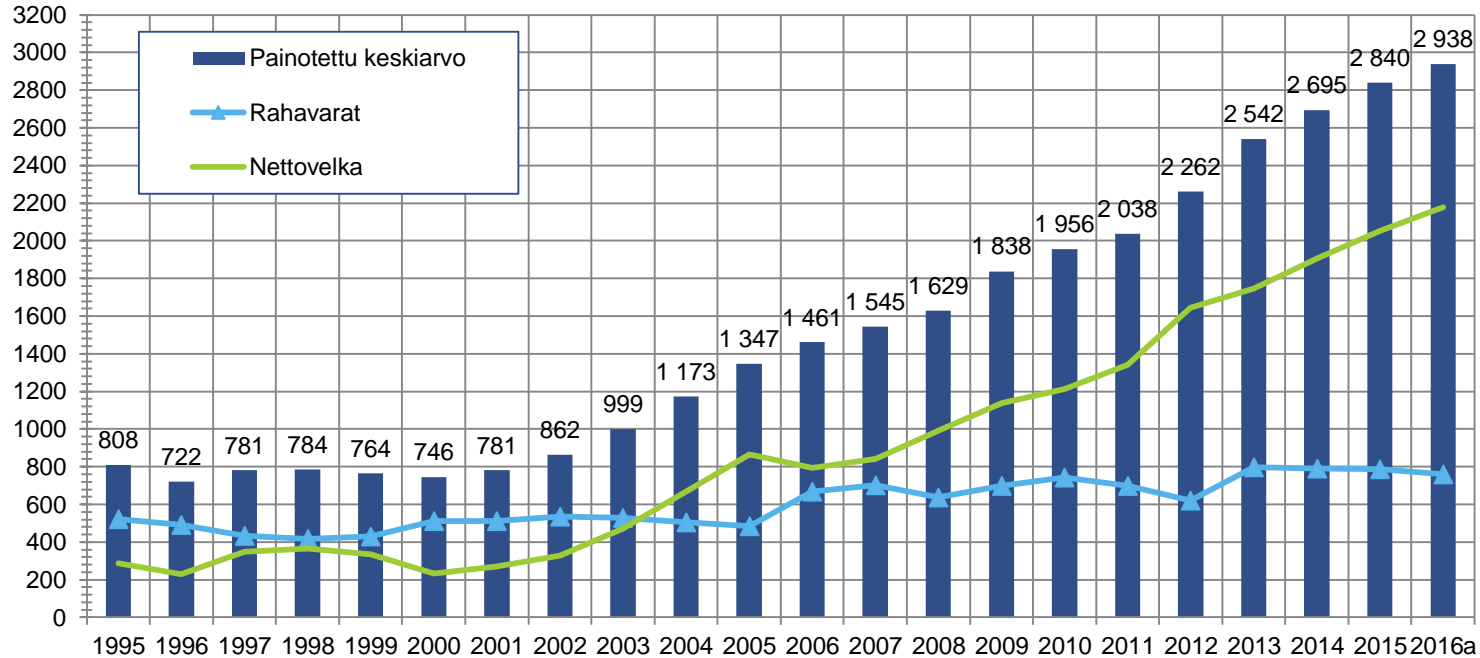
Kuntien ja kuntayhtymien vuosikate ja poistot vuosina 2000–2016a, milj. euroa, käyvin hinnoin

Kuntien lainakannan kasvu jatkui

Lainakannan kasvu on kohdistunut pääosin investointeihin

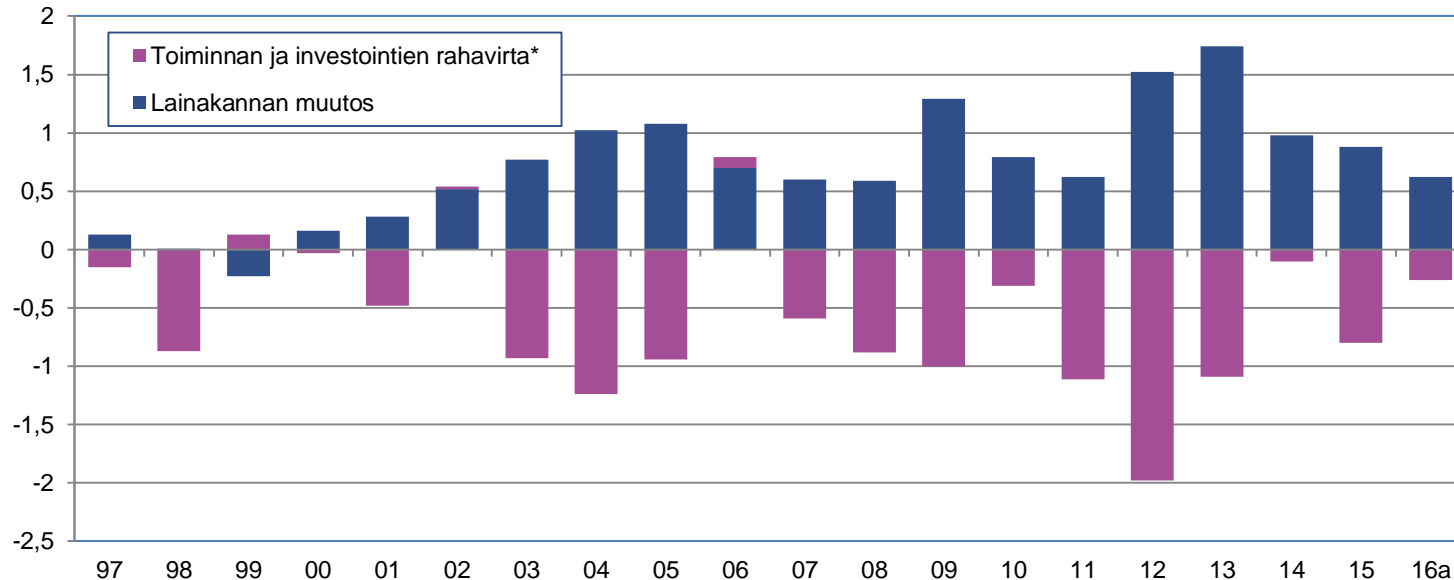
Kuntien lainakanta vuosina 1995–2016a, euroa/asukas

Kuntatalouden pitkän aikavälin vakaus

Toiminnan ja investointien rahavirta on ollut pääosin negatiivinen koko 2000-luvun

Kuntasektorin toiminnan ja investointien rahavirta sekä lainakannan muutos vuosina 1997-2016a, mrd. euroa (kunnat ja kuntayhtymät ml. liikelaitokset, mutta ei yhtiöitä)

* Toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituslaskelman välitulospalkki, jonka negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavarjoja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

Kuntien toimintaympäristön muutostekijät

Toimintaympäristön muutostekijöitä

- Sote- ja maakuntauudistus muuttaa vuodesta 2019 lähtien julkisen talouden rakenteita, kuntataloutta kokonaisuutena sekä yksittäisten kuntien taloutta.
- Suomen julkisen talouden tila on ollut heikko jo lähes vuosikymmenen. Myös ensi vuosikymmenellä on varauduttava vaatimattomaan talouskasvuun.
- Vaarana on, että julkisen talouden tulot eivät riitä ylläpitämään nykyisen tasoisia julkisen sektorin rakenteita ja tehtäviä, jotka on rakennettu nopeamman talouskasvun varaan.
- Heikko työmarkkinatilanne vaikeuttaa kuntatalouden tilaa heikentämällä muun muassa verotulojen kasvua ja lisäämällä kuntien rahoittamia työmarkkinatuki- ja perustoimeentulotukimenoja.
- Yleisen talouskehityksen lisäksi kuntien taloudelliseen liikkumatilaan, investointitarpeisiin ja kuntien elinvoimaan vaikuttavat merkittävästi myös laajemmat yhteiskunnalliset muutosvoimat, erityisesti maan sisäinen muuttoliike ja ikärakenteen muutokset.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

Rahoitusasemataavoite ja sopeutustarve

Hallituksen päätös Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2016-2019:

Kuntatalouden alijäämä saa olla korkeintaan 0,5 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2019

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Kuntatalouden rahoitusasematavoite saavutettavissa

- Hallituksen kuntia koskevien toimenpiteiden yhteisvaikutus on nettomääräisesti kuntataloutta selvästi vahvistava vuoden 2019 tasolla. Lisäksi sote- ja maakuntauudistus siirtää pois kunnilta väestön ikääntymisestä aiheutuvat sosiaali- ja terveydenhuollon menopaineet.
- Valtiovarainministeriön päivitetystä ennusteesta on huomioitu jo täsmentyneet hallitusohjelman mukaiset kuntatalouteen vaikuttavat toimet sen mukaisesti kuin kuntien arvioidaan saatujen tietojen perusteella näitä toteuttavan. Toimet vahvistavat paikallishallinnon rahoitusasemaa nettomääräisesti noin 600 milj. euroa.
- Hallitusohjelman pohjana olleen kevään 2015 ennusteen mukaan paikallishallinnon alijäämä oli 2,0 mrd. euroa eli 0,9 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2019.
- Päivitetyn ennusteen mukaan paikallishallinnon alijäämä vuonna 2019 on 1,2 mrd. euroa, joka on 0,5 prosenttia suhteessa kokonaistuotantoon. Näin ollen paikallishallinto on saavuttamassa sille asetetun rahoitusasematavoitteensa.
- Rahoitusaseman saavuttaminen edellyttää kuitenkin, että kunnissa hyödynnetään hallitusohjelman toimenpiteiden ja kilpailukykysovimuksen mahdollistama säästöpotentiaali.

Valtion toimenpiteiden kuntataloutta vahvistava vaikutus

Valtion toimenpiteiden kuntataloutta vahvistava vaikutus vuonna 2019, milj. euroa

Toimenpide	Milj. euroa
Menorajoite*	450
Menorajoitteen toimiin liittyvä valtionapujen muutos	-90
Indeksijäädytysten vaikutus kuntien tuloihin	-50
Maksuperusteiden muutokset	160
Kiinteistöveron korottaminen	150
Yhteensä	620

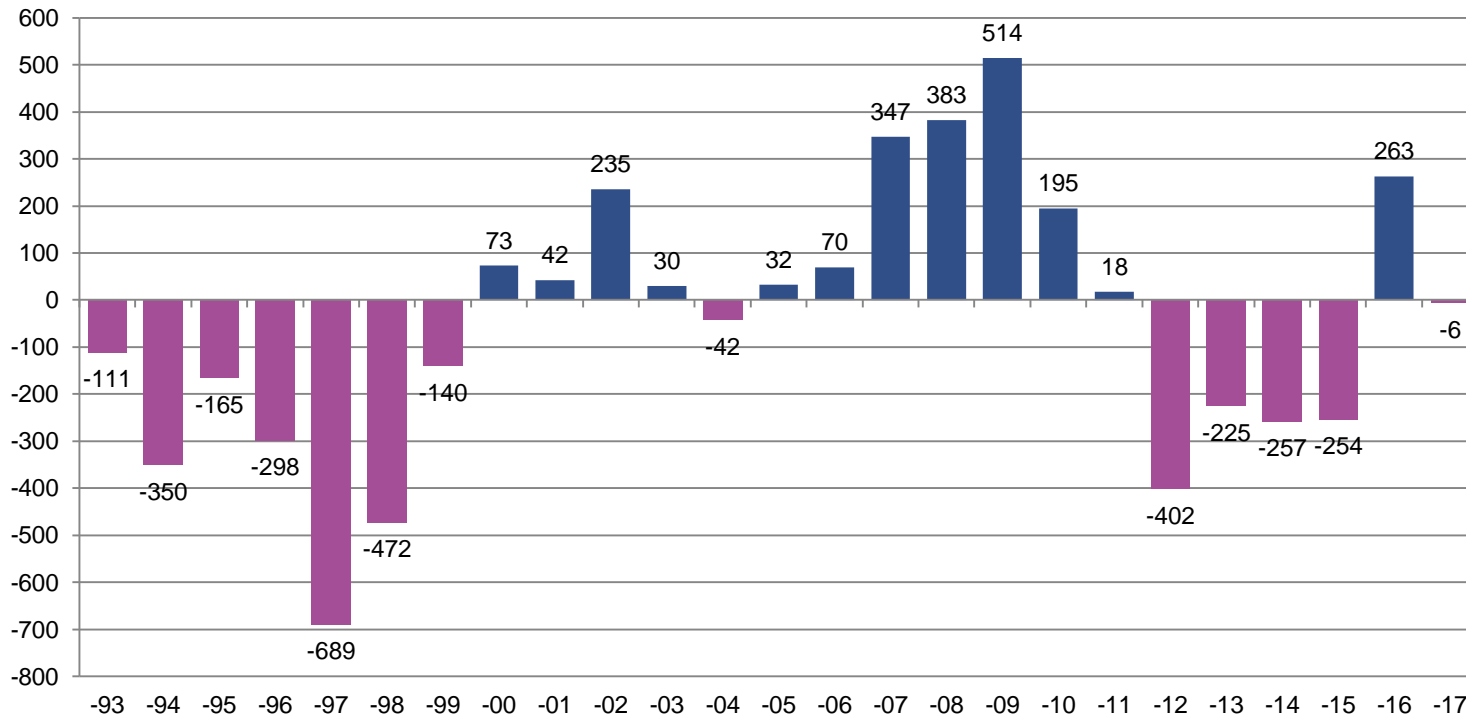
* Julkisen talouden suunnitelmaa koskeva kansallinen säännöstö edellyttää, että hallitus päättää kuntatalouden menorajoitteesta. Menorajoite on euromääräinen raja valtion toimista kuntatalouteen aiheutuvalle toimintamenojen muutokselle. Tarkoituksena on, että menorajoite on yhdenmukainen hallituksen kuntatalouden rahoitusasematavoitteen kanssa. Kuntatalouden menorajoite on vuoden 2019 tasolla -450 milj. euroa. Sote- ja maakuntauudistuksen takia tämä taso ei ole vertailukelpoinen hallituksen ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan päättämään menorajoitteen tasoon.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen 1993-2017

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen, milj. euroa (verrattuna edellisen vuoden talousarvioon)

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa, kehysvuodet vuoden 2018 hintatasossa¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Laskennalliset valtionosuudet	9 955	9 517	9 263	3 503	3 681	3 719
VM, peruspalvelujen valtionosuus	9 028	8 598	8 412	2 638	2 799	2 836
OKM ²	928	919	851	865	882	883
— siitä kuntayhtymät	1 041	904	874	889	895	895
Muut valtionavustukset hallinnonaloittain, yhteensä	1 133	961	928	476	400	392
OM	0	0	20	20	0	0
SM	5	5	5	0	0	0
VM	26	27	22	18	10	10
OKM	222	253	261	253	229	228
MMM	5	5	6	2	2	2
LVM	36	36	36	1	1	1
TEM	194	217	219	110	93	84
STM ³	614	388	342	55	47	43
YM	30	30	18	18	18	18
Valtionavut yhteensä	11 088	10 478	10 191	3 979	4 081	4 111

1) Sote- ja maakuntauudistuksessa v. 2019 osa kuntien tehtävistä siirtyi maakunnille, ja samalla niihin osoitetut valtionavut kunnille poistuvat.

2) Kuntien laskennallinen osuus on arvioitu OKM:n hallinnonalan rahoituksen (ml. yksityiset) kokonaisuudesta.

Perustoimeentulotuen maksatus siirtyi v. 2017 kunnilta Kelan hoidettavaksi. Tästä johtuen valtio ei enää maksa kunnille valti osuutta perustoimeentulotuen kustannuksiin, mikä näkyy STM:n valtionapujen alenemisena v. 2017. Lisäksi kuntien osuus perustoimeentulotuen kustannuksista otetaan huomioon vähennyksenä peruspalvelujen valtionosuudessa. Toteutettu uudistus on valtio-kunta-suhteessa kustannusneutraali.

Kuntien omat toimenpiteet

Kunnilla on laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkästään omilla toimillaan taata kuntatalouden tasapainottumista.

Kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta mm. rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla.

Investointien priorisoinnilla, oikealla ajoituksella ja laadukkaalla toteutuksella on suuri merkitys kuntatalouden sopeutuksessa.

Kuntatalouden kehitys 2018-2021

Kuntatalouden kehitysarvio

Painelaskelma vuosille 2018-2021

- Kuntatalouden kehitysarvio on painelaskelma. Painelaskelmassa on huomioitu ne hallituksen päätösperäiset toimet, joiden vaikutukset ovat riittävän täsmentyneitä ja jotka on otettu huomioon myös Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2018–2021. Kehitysarviossa ei huomioida kuntien omia toimia vuosille 2018–2021.
- Kehitysarviossa on huomioitu vuodesta 2019 alkaen myös sote- ja maakuntauudistuksen vaikutukset muun JTS-valmistelun tavoin. Kuntatalouden kehitysarviossa uudistus on huomioitu vielä monilta osin nojautuen teknisiin oletuksiin. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvää valinnanvapautta ei ole otettu ennusteessa huomioon.
- Kyseessä on valtiovarainministeriön ensimmäinen sote- ja maakuntauudistuksen huomioiva kehitysarvio. Kaikkia uudistukseen liittyviä yksityiskohtia ole vielä pystytty ottamaan kehitysarviossa huomioon ja arviot sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista tarkentuvat uudistusvalmistelujen edetessä.

Kuntatalouden kehitysarvio vuosille 2018-2021

- Kunnat ja kuntayhtymät ovat viime vuosina tehostaneet toimintaansa ja hillinneet toimintamenojen kasvua menestyksekkäästi. Vaikeasta taloustilanteesta ja menopaineista huolimatta toimintamenojen kasvu on ollut hyvin maltillista.
- Toimintamenojen kasvun arvioidaan jatkuvan maltillisena myös lähivuodet. Investointimenoja kasvattavat kuitenkin kasvukeskusten rakennushankkeet, korjausinvestoinnit sekä vilkas sairaalarakentaminen.
- Kuntatalouteen kohdistuvista sopeutustoimista huolimatta kuntatalouden lainanottotarvetta heijastava toiminnan ja investointien rahavirta on lähivuosina alijäämäinen.
- Sote- ja maakuntauudistus kuitenkin pienentää kuntatalouden menopaineita vuodesta 2019 alkaen.
- Kuntatalouden lainakannan kasvu taittuu sote-uudistuksen myötä. Sen sijaan kuntien suhteellinen velkaantuneisuus kuitenkin kasvaa, sillä samaan aikaan kun kuntatalouden tulot likimain puolittuvat, vain pieni osa veloista siirtyy maakuntiin. Tämä aiheuttaa suuria haasteita jo ennestään velkaantuneille kunnille, joilla on merkittäviä investointipaineita.

Kuntatalouden kehitys vuosina 2016-2021

Kuntatalouden kehitys vuosina 2016–2021, kuntien kirjanpidon mukaan, mrd. euroa, käyvin hinnoin

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Tuloksen muodostuminen						
1. Toimintakate	-28,0	-27,5	-28,0	-10,4	-10,6	-10,9
2. Verotulot	22,1	21,8	22,4	11,7	11,4	11,6
3. Valtionosuudet, käyttötalous	8,8	8,7	8,5	2,4	2,5	2,6
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3
5. Vuosikate	3,1	3,3	3,2	4,0	3,6	3,5
6. Poistot	-2,6	-2,7	-2,8	-2,7	-2,8	-2,9
7. Satunnaiset erät, netto	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
8. Tilikauden tulos	0,8	0,8	0,6	1,6	1,1	0,9
Rahoitus						
9. Vuosikate	3,1	3,3	3,2	4,0	3,6	3,5
10. Satunnaiset erät	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
11. Tulorahoituksen korjaukset	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
12. Tulorahoitus, netto	2,9	3,0	2,9	3,7	3,3	3,2
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4,2	-4,7	-4,9	-4,1	-4,1	-4,2
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	1,1	1,1	1,2	0,9	0,9	0,9
15. Investoinnit, netto	-3,2	-3,6	-3,7	-3,1	-3,2	-3,3
16. Rahoitusjäämä (tulorah.-invest.)	-0,3	-0,6	-0,8	0,6	0,1	0,0
17. Lainakanta	18,0	18,7	19,5	17,0	17,0	17,1
18. Kassavarat	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2
19. Nettovelka	12,8	13,4	14,3	11,8	11,8	11,9

Sote- ja maakuntauudistus kuntatalouden kehitysarviossa

Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutus kuntatalouteen vuonna 2019, mrd. euroa

Vaikutus kuntatalouteen vuonna 2019	Mrd. euroa
Toimintamenot	-20,3
Toimintatulot	-2,3
Toimintakate	18,0
Verotulot	-12,4
Valtionavut	-6,1
Vuosikate	-0,5
Poistot	0,3
Tilikauden tulos	-0,2
Nettoinvestoinnit	0,8
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,3
Siirtyvät lainat	-2,0

Kuntien verotulojen kehitys vuosina 2016-2021

Kuntien verotulot vuosina 2016-2021, milj. euroa, kuntien kirjanpidon mukaan

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kunnallisvero	18 870	18 542	18 941	8 584	8 270	8 320
Yhteisövero	1 536	1 532	1 618	1 244	1 215	1 256
Kiinteistövero	1 668	1 753	1 837	1 899	1 936	1 974
Yhteensä	22 074	21 827	22 396	11 727	11 421	11 550

- Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2017 yhteensä 21,83 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot vähentyisivät reilulla prosentilla. Verotulojen vähenemistä selittävät kiky-sopimukseen liittyneet verotusta ja maksuja sekä muita työehtoja koskeneet päätökset.
- Vuonna 2018 verotulojen ennustetaan kasvavan 2,2 prosenttia.
- Sote- ja maakuntauudistuksen astuessa voimaan vuonna 2019 kunnallisveron sekä yhteisöveron tuotto alenee ja kuntien verotulot vähenevät yhteensä noin 10,67 mrd. eurolla.
- Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien verorakenteessa tapahtuu selkeä muutos. Kunnallisveron osuus verotuloista alenee keskimäärin noin 11 prosenttiyksiköllä (uusi osuus 74 %) ja kiinteistöveron osuus kaksinkertaistuu (uusi osuus 16 %). Myös yhteisöveron osuus verotuloista kasvaa hieman (uusi osuus 10 %).
- Uudistuksen jälkeen tärkeimmän veropohjan muodostavat edelleen kunnan asukkaiden ansiotulot. Maksettujen palkkojen osuus kunnallisveron veropohjasta on noin 66 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten päivärahatalojen, osuus on noin 10 prosenttia.
- Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat ratkaisevasti yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Talouden sopeutuspainne kuntakokoryhmittäin

- Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta tarkastellaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Rahoituksen tasapainotilaa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirta - käsitteellä.
- Kevään 2017 kuntatalousohjelmassa kuntakokoryhmittäinen tarkastelu on rajoitettu sote- ja maakuntauudistuksen johdosta vuosiin 2017 ja 2018.
- Maakuntauudistuksen jälkeisestä kehyskaudesta kunta- ja kuntakokoryhmittäiset arviot valmistuvat kesällä 2017, minkä jälkeen ne ja arvio rahoitusperiaatteen toteutumisesta julkaistaan erillisenä kuntatalousohjelman liitteenä.
- Kuntakokoryhmittäisen tarkastelun perusteella rahoituksen tasapaino vaihtelee kuntaryhmittäin merkittävästi, mutta vuonna 2017 tilanne näyttäisi olevan vaikein 20 000–40 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Vuonna 2018 vaikein tilanne rahoituksen tasapainon saavuttamisessa olisi alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.
- Rahoituksen tasapainon heikkous näkyy lähes kaikissa kuntakokoryhmissä paineena lainakannan kasvuun. Lainakanta näyttäisi kasvavan eniten 20 000–40 000 asukkaan ja alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmissä vuosina 2017 ja 2018.
- Kaikissa kuntakokoryhmissä esiintyy painetta nostaa veroprosenttia. Suurin paine tuloveroprosentin nostoon talousarviovuonna olisi alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Myös 10 000–20 000 kuntakokoryhmässä paine veroprosentin nostoon olisi korkea.

Talouden sopeutuspainetta vaihtelee kuntakokoryhmittäin

Arvio kuntien laskennallisista poikkeamista rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) kuntakokoryhmittäin, milj. euroa ja euroa/asukas

Toiminnan ja investointien rahavirta	2016 (milj. €)	2017 (milj. €)	2018 (milj. €)	2016 (€/as.)	2017 (€/as.)	2018 (€/as.)
> 100 000 as., yht. asukkaita ja kuntia = 2 121 551 as. ja 9 kuntaa (vuoden 2017 kuntajako)	79,5	-70,8	-80,8	37	-33	-38
40 001 – 100 000 as., = 1 016 239 as. ja 17 kuntaa	-73,7	-139,7	-161,3	-73	-137	-159
20 001 – 40 000 as., = 804 375 as. ja 29 kuntaa	-144,9	-183,0	-205,0	-180	-228	-255
10 001 – 20 000 as., = 612 683 as. ja 43 kuntaa	-92,4	-99,9	-149,8	-151	-163	-244
6 001 – 10 000 as., = 479 846 as. ja 59 kuntaa	-35,5	-6,0	-64,1	-74	-13	-134
< 6 000 as., = 439 389 as. ja 138 kuntaa	-57,3	-57,8	-131,4	-130	-131	-299
Manner-Suomen kunnat yhteensä	-324,3	-557,3	-792,4	-59	-102	-145

- Toiminnan ja investointien rahavirta (rahoituksen tasapaino) vaihtelee kuntakokoryhmittäin merkittävästi.
- Vuonna 2017 tilanne näyttäisi olevan vaikein 20 000–40 000 asukkaan kuntakokoryhmässä.
- Vuonna 2018 toiminnan ja investointien heikkenee kaikissa kuntakokoryhmissä.
- Vaikein tilanne rahoituksen tasapainon saavuttamisessa näyttäisi vuonna 2018 olevan alle 6 000 asukkaan kuntakokoryhmissä.

Kuntatalouden laskennallinen sopeutustarve

Kuntatalouden laskennallinen sopeutustarve muutettuna tuloveroprosentin korotuspaineeksi vuonna 2018

Prosenttiyksikköä	2018 (kuntien lkm)
Yli 3	86
2-3	26
1-2	39
0-1	52
Alentamismahdollisuus	92
Yhteensä	295

- Kuntien laskennallinen tuloveroprosentin korotuspaine näyttää syksyn 2016 kuntatalousohjelmaan verrattuna aikaisempaa suuremmalta.
- Vain kolmasosalla kunnista olisi vuonna 2018 laskennallisesti mahdollisuus alentaa veroprosenttia tasapainotilaa menettämättä (syksyn 2016 kuntatalousohjelmassa 141 kunnalla).
- Vuoden 2018 lopulla lähes kolmasosalla kunnista olisi yli 3 tuloveroprosenttiyksikön suuruinen sopeutusaine rahoitustasapainon saavuttamiseksi (syksyn 2016 kuntatalousohjelmassa 57 kunnalla).
- Laskelmissa ei ole voitu huomioida kuntien omia toimenpiteitä rahoitustasapainon saavuttamiseksi.
- Rahoitusasema muodostunee näin ollen todennäköisesti laskettua kehitystä paremmaksi.

Kokonaistaloudellinen kehitys ja eräitä taustaoletuksia

Kokonaistaloudellinen kehitys ja eräitä taustaoletuksia

VM/ Kansantalousosasto

BKT ja työllisyys	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BKT:n arvo, mrd. euroa	214,1	219,1	224,8	231,7	238,3	245,8
BKT:n määrän muutos, %	1,4	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
Työllisten määrän muutos, %	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4
Työttömyysaste, %	8,8	8,5	8,1	7,8	7,6	7,4
Työllisyysaste (15-64 -vuotiaat), %	68,7	69,1	69,6	70,0	70,4	70,7
Palkkasumman muutos, %	1,6	0,9	1,7	2,0	2,6	2,7
Eläketulojen muutos, %	2,9	3,3	3,6	3,3	3,3	3,5
Hinnat ja kustannukset, %	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Yleinen ansiotaso, muutos	1,2	0,5	1,2	1,5	2,2	2,3
Kuntien ansiotaso, muutos	1,0	-0,6	1,1	1,7	3,4	2,1
Kuluttajahinnat, muutos	0,4	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0
Valtionosuusindeksi:						
Peruspalvelujen hintaindeksi ¹ , muutos	0,8	-1,7	0,7	0,7	3,1	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi, muutos	0,8	-0,7	0,7	0,7	2,1	2,0
Kustannustason muutos TAE ² , VOS-indeksi	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	2,0
1) Peruspalvelujen hintaindeksi, jossa huomioitu ansiotasoindeksissä lomarahojen leikkaus v. 2017 ja palauttaminen v. 2020						
2) Talousarvioesityksessä käytetty indeksikorotus						
Taulukon luvut eivät välttämättä summaudu pyöristysten takia.						